

INNEHÅLL	Sid.
Ledare: Det är mycket som händer nu	3
Rapport från HHF:s årsmöte	4
HHF-seminarium om FN-konventionen...	6
Boktips	
- Styvsysstrar av Margaret Persson	7
- Som ser det – synskadade berättar	8
- Ledarhundar – synskadades bästa vän	8
Minnesord: Lennart Nolte, Gunilla Stenberg Stuckey och Dagny Georgii	9

Ledare:

Det är mycket som händer nu

Inom vårt område, den handikapphistoriska, är det mycket som händer nu. En del är vi som förening inblandad i, annat sker utan vår förenings medverkan men ofta med kopplingar till oss.

Det som är regelbundet i vår förening liksom i alla föreningar ära att vi har haft årsmöte. Den här gången var vi för första gången på länge inte på ABF i Stockholm utan var hos SRF:s lokalförening i Stockholm och i den så kallade Gotlandssalen. Glädjande nog sitter de flesta ledamöterna kvar i styrelsen. Lars Hagström har valt att lämna efter många trogna och aktiva år i styrelsen. I hans ställe har vi fått en ersättare i form av Susanne Berg med mångårig erfarenhet från Funktionshinderrörelsen både från DHR och Independent Living. Mer om årsmötet på annan plats i Medlemsbladet,

Under året har flera profiler lämnat oss och detta påminde vi oss vid årsmötet där vi mindes Lennart Nolte, Gunilla Stenberg Stuckey med flera profiler inom vår förening.

Vårt projekt ”Inget om oss utan oss” som har varit finansierat med Arvsfondsmedel är nu i princip avslutat. Ett avslutningsseminarium hölls den 29 mars i MR-fondens lokaler i centrala Stockholm. Ett seminarium som kunde följas på plats med också digitalt. Även detta presenteras mer på annan plats i Medlemsbladet.

Under våren har vi också sett en rad böcker som behandlar olika delar av handikapphistorien. Senast nu i början på maj hade Margareta Persson boksläpp på sin nya bok ”Demokratins styvbarn – Funktionshinder-rörelsen under 150 år”. En i mitt tycke mycket intressant bok för reflexion och diskussion. En annan bok som jag fått mig tillsänd är ”Elevberättelser – från barn och ungdomar på internatskolor för funktionshindrade” som utgivits av Föreningen Norrbacka och Eugeniahemmets vänner. Det finns även andra böcker som givits ut nu och förhoppningsvis hinner vi presentera dem här i Medlemsbladet.

Två av styrelsens ledamöter kommer att delta i en referensgrupp för ett projekt som MFD fått som uppdrag från regeringen. Projektet är tvåårigt och ska ”genomföra kunskapshöjande åtgärder i syfte att öka kunskapen om den period då stora institutioner i statlig och kommunal regi ansågs vara det mest lämpliga sättet att bo och leva för personer med intellektuell

funktionsnedsättning, med fokus på att belysa kunskap om vanvård och övergrepp”. Från HHF deltar Diana Chafik och Judith Timoney.

Nu fortsätter vi framåt med nya projekt och seminarier med mera. Vi får se vad det blir men ett projekt som vi tittar på är att hjälpmedelsverksamheten framförallt under senare delen av 1900-talet. Vi hoppas att här få till ytterligare ett arvsfondsprojekt och så är det här med medlemmar. Vi måste alla hjälpas åt att få fler att bli medlemmar. Det gäller såväl enskilda som föreningar och organisationer. Vi fortsätter också med ambitionen att hitta en fast punkt för föreningen där vi kan få administrativt stöd i vårt arbete.

Allt det här och mycket mer innebär att styrelsen har en hel del att ta tag i. Vi ser med tillförsikt framåt och upplever att intresset för våra frågor ökar.

Jan-Peter Strömghren

Ordförande

Rapport från HHF:s årsmöte

Efter lite teknikstrul inleddes årsmötet med viss försening. Ordförande Jan-Peter Strömghren (JP) hälsade alla välkomna och konstaterade att pandemin bidragit till nya typer av möten. Föreningen har sedan sist beslutat att börja ha möten i lokaler som är kopplade till medlemsorganisationerna – och årets möte hålls i SRF Stockholms lokaler på Gotlandsgatan 44.

Nytt för i år även att det läggs in en extra punkt in på dagordningen – en parentation – då två centrala personer från handikapprörelsen och HHF avlidit under året. En av dessa är Lennart Nolte, tidigare ordförande för SRF, och även ledamot i HHF. Vivianne Emanuelsson berättade kort om sin tid i SRF under den period Lennart var ordförande (1986–2004). Hon rapporterade också från gårdagens årsmöte med SRF Seniorerna där Urban Fernqvist berättat fina ord om Lennarts stora engagemang i föreningslivet. Han var en tidig förkämpe för att bevaka och jobba för bättre jämställdhet, både inom SRF och i samhället i stort. Han var också en lågmäld man med klurig humor. Urban berättade en anekdot från kansliet där Lennart kom in på morgonen och frågade hur dagen varit. ”Jo, bra” sa Urban – ”och du?” ”Jo, än så länge bra. Men dagen har ju bara börjat”. Lennart hade en synnedsättning som blev sämre med åren och använde sällan manus under sina välstrukturerade tal. Vi minns Lennart

med värme. Också Gunilla Stenberg Stuckey, som även hon varit styrelseledamot i HHF, har lämnat oss under verksamhetsåret. (läs sista Medlemsbladet från förra året). Styrelseledamot Beatrice Christensen Sköld berättar om hur hon träffade Gunilla första gången genom en utredning runt synskadade barn. När Beatrice sedan arbetade på TPB hade de samarbete runt skolbiblioteket på Tomtebodan. Tillsammans åkte de bland annat på bibliotekarie-konferens till Kuba och de var riktigt goda vänner. Beatrice valde också att lyfta Dagny Georgii, ”punktskriftens moder i Sverige”, trots att hon inte varit aktiv medlem i HHF. JP berättade om att han under livet arbetat med Dagnys man, ”legenden” Lennart Georgii – som var vida känd för sin tekniska kunskap. Personerna som lämnat oss hedrades med en tyst minut.

Ordförande hade ett antal exemplar av Vilhelm Ekensteens bok *På folkhemmens bakgård* som delades ut till personer på mötet.

Som mötesordförande valdes i vanlig ordning en person från en närstående organisation, och i år hölls mötet av generalsekreterare Ulrika Strand från MR-fonden.

Verksamhetsberättelse gicks igenom. Viktiga aktiviteter under året har varit projektet Inget oss utan oss, som behandlas senare under dagen, medlemsbladet och ett antal viktiga seminarier. Ekonomin går igenom och den ser god ut. Framåt är planen att titta på lösningar för ett kansli med en kansliresurs, men inga beslut har tagits. Revisorernas berättelse för 2022 gicks igenom och styrelsen beviljades ansvarsfrihet på rekommendation från revisorerna.

En motion från styrelsen om förändrad motionstid diskuterades. Idag ska motioner lämnas senast 31 december året innan årsmöte och styrelsen föreslår att flytta tiden till februari samma år som mötet. Årsmötet godkände motionen. Det fanns också ett förslag från styrelsen rörande höjda medlemsavgifter för riksorganisationer som godkändes.

Samtliga av valberedningens förslag till val godkändes. Omval ordförande: Jan-Peter Strömberg. Ledamöter omval: Beatrice Christensen Sköld, Christer Degsell, Guy Lööv, Anna Wallsten, Lars Lindberg. Fyllnadsval: Susanne Berg. Revisorer: Emil Erdtman, Tommy Olsson. Sittande valberedning omvaldes.

I verksamhetsplan och budget finns tankar om projekt runt hjälpmedelsförsörjning. Styrelsen hoppas också på en kansliresurs som kan hantera en del av det administrativa arbetet. Det blev också diskussioner om tolktjänstfrågan då det är en stor ekonomisk post för föreningen vid anordnade seminarier. Ett medskick är att riksorganisationerna inom syn/hörsel/dövblindhet borde gå samman och driva frågan runt finansiering då samhällets stöd är för dåligt organiserat och för individberoende – trots otaliga års utredningar.

Anna Wallsten

HHF-seminarium om FN:s funktionsrättskonvention och dess tillämpning

Att personer med funktionsnedsättningar är en del av den mänskliga mångfalden, är en av Maria Johanssons favorittexter i Funktionsrättskonventionen. Tillsammans med Lotta Göller från MR-fonden presenterar hon resultatet av Handikapphistoriska föreningens projekt, *Inget om oss utan oss* vid ett seminarium i samband med årsmötet. Projektet, där Maria har varit projektledare är snart genomfört.

Funktionsrättskonventionen kom till under en förhållandevis kort process. Projektet beskriver denna ur svenskt perspektiv genom litteraturstudier, arkivsökningar samt intervjuer med ett 30-tal personer som deltagit i processen. Alla intervjuer är filmade och transkriberade.

- Det finns inte en sanning, inte ett sätt det har gått till på utan projektet visar på olika roller och perspektiv, berättar Maria.

Oron att en konvention ska komma att försvaga standardreglerna och avsaknaden av engagemang inom den svenska funktionsrättsrörelsen, är en gemensam iakttagelse. Samtidigt har betydelsen av det internationella samarbetet och en del enskilda personer lyfts fram. Maria nämner särskilt Kicki Nordströms roll och arbete för en särskild artikel om kvinnor med funktionsnedsättningar. En artikel den svenska regeringen var starkt emot men i slutändan avstod att reservera sig mot. Funktionsrättsrörelsen var dock inte ensam om bristande engagemang. Lars Grönwall, regeringens utredare av konventionens ratificering berättar i sin intervju att han aldrig varit med om ett sådant ointresse från sin uppdragsgivare.

Det som utmärker Funktionsrättskonventionen är dels att den på ett tydligt och nytt sätt visar kopplingen mellan de ekonomiska, sociala och kulturella samt de medborgerlig och politiska rättigheterna, och dels hur personer med funktionsnedsättningar, rättighetsbärarna varit delaktiga i konventionens tillkomst.

Trots de många olika perspektiv som kommer fram i intervjuerna finns det enighet om bristen på efterlevnad av konventionen. Något som har en dagsaktuell koppling i ifrågasättandet av det nyligen tillkomna Institutet för Mänskliga Rättigheter. Tillkomsten av Funktionsrättskonventionen är dock bara första steget, enligt Maria. Kanske är det dags att se över den svenska översättningen så den stämmer bättre med den engelska versionen som är den som gäller.

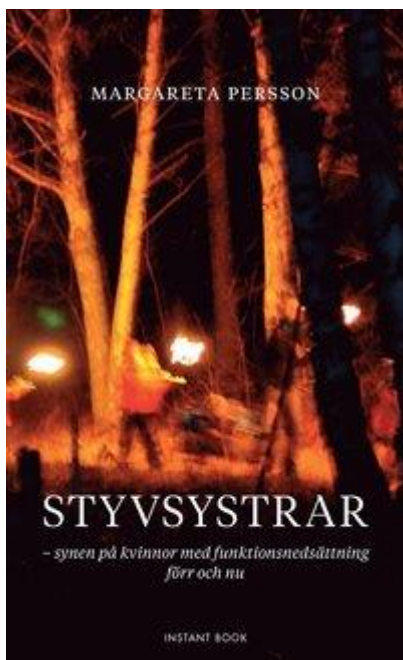
Projektet kommer resultera i en bok och en hemsida. Boken kommer finnas i olika versioner: tryckt och på pdf, på punktskrift och inläst, lättläst samt en sammanfattning på teckenspråk. Hemsidan kommer innehålla tidslinje, faktarutor, samtal och artiklar.

Allt material som producerats i projektet är digitalt och kommer arkiveras på Folkrörelsearkivet i Uppsala. Intervjuerna finns på MR-fondens Youtube-kanal.

Susanne Berg

Boktips:

Styvsystrar av Margareta Persson

I boken berättar olika kvinnor om hur det förtrycket kan se ut, både förr och nu.

Boken visar också hur kvinnorörelsens tidningar skrivit om kvinnor och funktionshinder sedan förra sekelskiftet. Ibland har kvinnorna varit kamrater, ibland totalt nedvärderade och ibland osynliggjorda. De har behandlats som styvsystrar. Ellen Key trodde att i framtiden kommer människor att "med samma avsky betrakta defekta människors giftermål, som man nu betraktar giftermål mellan syskon." Både hon och den unga Elise Ottesen-Jensen ville avliva personer med svåra funktionsnedsättningar. Elin Wägner ville att "de produktiva, de givande medlemmarna av samhället" inte skulle behöva släpa på "så många passiva, endast tyngande."

Liknande synsätt finns kvar. Flera av kvinnorna har av vården uppmanats att göra abort, vilket de vägrat. Andra berättar om hur deras män betraktas som "fina", bara därför att de är tillsammans med en kvinna med funktionsnedsättning. Kvinnor och män med

funktionsnedsättningar behandlas olika. Att vara en kvinna med Margareta Persson har tidigare skrivit om synen på funktionshinder. Hon har en lång erfarenhet från funktionshinderrörelsen och politiska uppdrag. 2018 gav hon ut "Gamla synsätt spökar än- funktionshinder genom tiderna."

Finns även som E-bok och kommer att finnas i punktskrift på MTM.

Som vi ser det – synskadade berättar

I en av Synskadades Riksförbunds lokalföreningar har man haft en studiecirkel, där deltagarna, 7 personer, skrivit om sina upplevelser i dag och i går. Några har varit synskadade sedan barndomen, andra har blivit det senare i livet – en har som ett under fått tillbaka synen. . Deltagarna tillika författare är: Anita Mäki, Inger Runds, Jörgen Sjöstedt, Monica Hedbjörn, Monica Svedesjö, Ulrika Willberg och Vicki Svedrell. I deras berättelser får vi följa deras upplevelser både från barndom och vuxenliv. Vi får också vara med om en känslösam resa där vi möter både sorg, frustration, besvikelse, ensamhet men också mycket glädje.

Boken kan beställas från SRF Folkbildning; adress folkbildning@srf.nu. Myndigheten för tillgängliga medier kommer troligen att producera talboksversionen, som då kommer att finnas på databasen Legimus.se

Det går också bra att ringa telefonväxel 08-39 90 00, välj 5 Folkbildning.

Ledarhunden – synskadades bästa vän

Ett mycket viktigt hjälpmedel för gravt synskadade är ledahunden. Troligen använda blinda redan under antiken hundar för att orientera sig. I Herculaneum, staden som täcktes av lava under ett vulkanutbrott år 79 e. Kr. finns en bild av en man med käpp i handen som leds av en kopplad hund. Det är dock inte säkert att den avbildade mannen är blind. Ett liknande motiv från 1200-talet har dock hittats i Kina. Det dröjer till 1780-talet innan vi hittar den första dokumenterade användningen av ledarhundar. De fanns på ett sjukhus för blinda i Paris och användes för att hjälpa patienterna. Det var först under första världskriget som ledarhundar blev vanliga. Många soldater fick grava synskador i samband med att de utsattes för giftgaser. En tysk läkare som hette Gerhard Stalling lade märke till att hans egen hund intresserade sig för de blinda soldaterna. Han började träna hundarna och öppnade 1916 världens första skola för ledarhundar i den nordtyska staden Oldenburg. Försöket blev lyckat och snart fanns det

filialer i flera tyska städer. Sammanlagt utbildades ca 600 ledarhundar om året under och efter världskriget.

I dag finns det ca 260 ledarhundsekipage i Sverige. De ägs av staten men Synskadades Riksförbund har hand om avel och träning. Den vanligaste rasen är Labrador Retriever. Den som vill veta mer om ledarhundarnas historia rekommenderas att läsa Bo Hännestrands doktorsavhandling Människan, samhället och ledahunden: studier i ledarhundens historia. Uppsala universitet: Norstedts. 1995. Den finns också som talbok.

Källor: Synskadades Riksförbunds hemsida 2023-05-21, Världens historia , digital version 2023-05-21.

Beatrice Christensen Sköld

Minnesord: Lennart Nolte och Dagny Georgii

Lennart Nolte (1941–2023)

Lennart Nolte lämnade oss under påskhelgen. Han var under perioden 1986-2004 ordförande för Synskadades Riksförbund (SRF). Lennart Nolte arbetade en stor del av sitt liv för att förbättra funktionshindrades levnadsvillkor. Innan han blev ordförande för SRF var han departementssekreterare på Socialdepartementet

Hans gärning nämns också i ledaren till detta medlemsbd. Han hade också ett stort intresse för att stödja ögonforskningen.

Källa: Synskadades Riksförbund 2023-05-21

Dagny Georgii (1927-2023)

Bibliotekarien Dagny Georgii har avlidit i en ålder av 95 år. Dagny var i många år verksam vid Talboks- och Punktskriftsbiblioteket (TPB).

Sten Gustavsson, tidigare chef för TPB:s bokutlåning har skrivit följande minnesord över Dagny:

En julidag 1991 besökte jag Dagnys födelseby Andersmark, högt belägen söder om Malgomajsjön i Lappland. I byn, som vid Dagnys födelse låg i närmast väglöst land, stötte jag på en kvarboende man.

Han var inledningsvis något avvaktande, men slog om när jag framförde att jag var arbetskamrat med Dagny, hans barndomsvän. Han berättade att hans far planerat att avverka

en aspdunge som stod mitt i byn, men då fadern hörde att den lilla blinda Dagny kunde orientera sig efter lövens rasslande, lät han den stå kvar.

Dagny växte upp i en syskonskara om fyra flickor. Föräldrarna, Jonas och Märta Mikaelsson, drev ett småbruk. Redan som liten, troligen 1931, kom hon till ett hem för blinda barn söderut, ett slags förberedande skolning inför den kommande utbildningen vid Tomtebodas blindinstitut.

1947 tog Dagny studenten som en av de första blinda kvinnorna och arbetade därefter en tid som diktafonskrivare och stenograf vid försäkringsbolaget Thule, men kom 1951 till telefonväxeln vid De blindas förening (DBF), i dag Synskadades Riksförbund, SRF, för att 1954 övergå till DBF:s bibliotek. Om det var något på jobbet som skavde så kunde jag alltid tala med den kloka Dagny. Hon var obrottsligt lojal.

Jag kom också att umgås vid sidan av arbetet med Dagny och hennes make Lennart Georgii (1927--1999), en tekniker av rang med en lång rad uppfinningar till gagn för de blinda. Paret väckte beundran för sina respektive kompetenser.

Biblioteket hade många studiebesök genom åren och Dagny informerade med lätthet även utländska gäster. Jag erinrar mig ett besök 1990 av en stor grupp franska bibliotekarier som fick en gedigen visning på sitt modersmål.

Dagny gick i pension 1992, men vi kom under alla år därefter att upprätthålla tät kontakt, inte minst kring blindskriftshistoriska studier. Jag ska vårda minnet av en mycket god kollega och kamrat.

Redaktion: Beatrice Christensen Sköld e-post: beatriceskold@gmail.com, tel 0709-401197,
Diana Chafik och Anna Wallsten

